Talousvaliokunta
Eduskunta

HE 193/2024 VP

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle kaupparekisterilain muuttamisesta HE 193/2024 vp. Patentti- ja rekisterihallitus kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaupparekisterilakia siten, että lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH, myöhemmin myös rekisteriviranomainen) toimivallasta, joka koskee selvitystilaan tai kaupparekisteristä poistettavaksi määrätyn osakeyhtiön, osuuskunnan, asunto-osakeyhtiön tai keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön selvitystilan lopettamista tai palauttamista kaupparekisteriin. Jatkossa kaupparekisterilaki mahdollistaisi ilmoitusvelvollisen ymmärtämättömyydestä tai muusta inhimillisestä syystä tapahtuneen laiminlyönnin vuoksi poistetun yrityksen palauttamisen kaupparekisteriin. Rekisteriviranomaisen päätös selvitystilaan määräämisestä voitaisiin myös poistaa jatkossa.

Voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista kaupparekisteristä poistetun yrityksen palauttamista kaupparekisteriin, elleivät sovellettavaksi tule hallintolain (434/2003) päätöksessä olevan virheen korjaamista koskevat säännökset. Sama koskee selvitystilaan määrätyn yrityksen selvitystilan päättämistä.

Patentti- ja rekisterihallituksen lausunto

Tilinpäätöstiedot ja tiedot tosiasiallisista edunsaajista

Liiketoimintaa harjoittavien osakeyhtiöiden tilinpäätöstiedot ovat yksi kysytyimpiä PRH:n tietopalvelutuotteita. Tilinpäätöksen avulla voidaan arvioida asiakkaiden ja alihankkijoiden kykyä pitää sopimusehdoista kiinni ja näin arvioida ja hallita myös riskejä. Tilinpäätöstietoja haetaan vuosittain paljon PRH:n tietopalvelusta, ja esimerkiksi tämän vuoden 10 ensimmäisen kuukauden aikana on tilinpäätöstietoja haettu yli 430 000 kertaa. Tilinpäätöstietoja haetaan paljon myös eri tietopalveluyritysten palvelujen kautta.

Kaupparekisteriin oli 3.1.2024 rekisteröitynä 288 211 osakeyhtiötä. Vuonna 2023 on kaupparekisteriin rekisteröity 279 966 tilinpäätöstietoa. Lukumäärä voi sisältää osakeyhtiön tilinpäätöksiä useammalta vuodelta tai saman vuoden tilinpäätös on voitu toimittaa suoraan PRH:lle ja tämän lisäksi myös Verohallinnon kautta PRH:lle.

Myös toimimattomien osakeyhtiöiden on toimitettava vuosittain tilinpäätös rekisteröitäväksi. Osakeyhtiölain (624/2006) 8 luvun 10 §:ssä säädetään tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröimisestä.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 5 §:ssä säädetään yhteisön tosiasiallisesta edunsaajasta. Kaupparekisterilain 5 §:ssä säädetään tosiasiallisesta edunsaajasta rekisteriin merkittävistä tiedoista.

Toukokuussa 2024 yli 11 500 osakeyhtiötä ja osuuskuntaa ei ollut vielä tehnyt ilmoitusta tosiasiallisista edunsaajista, ja kehotusmerkintä edunsaajatietojen ilmoittamisesta poiston uhalla tehtiin noin 9 400 osakeyhtiön ja osuuskunnan tietoihin. Osa osakeyhtiöistä on jättänyt ilmoittamatta tosiasialliset edunsaajat, koska yhtiön purkaminen selvitystilamenettelyn kautta on osassa osakeyhtiöistä koettu raskaaksi menettelyksi. Yhtiön poistaminen rekisteristä ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin vuoksi on koettu selvitystilamenettelyä helpommaksi tavaksi saada osakeyhtiö pois kaupparekisteristä.

Keskeytetty rekisteristä poistamista koskeva menettely

PRH on keskeyttänyt ilmoitusvelvollisten rekisteristä poistot rekisteriin palauttamista koskevan lainsäädännön valmistelun ajaksi. Keskeytettynä olevissa poistomenettelyissä on yli 20 000 ilmoitusvelvollista, joiden kaupparekisteritietoihin on tehty merkintä kehotuksesta ja asetettu noin 3,5 kuukauden määräaika laiminlyönnin korjaamiselle. Kehotusmerkintä poistuu yhtiön kaupparekisterimerkinnöistä 150 päivän kuluttua merkinnän tekemisestä. Suurimman osan poistomenettelyissä olleiden yritysten kaupparekisterimerkinnöistä on kehotusmerkintä jo poistunut ja loppujen osalta merkinnät poistuvat ensi vuoden tammikuussa. PRH katsoo, että poistomenettelyn jatkaminen sen jälkeen, kun rekisterimerkintä on poistunut, ei ole enää mahdollista saman kehotuksen perusteella. PRH esittää voimaantulosäännöksen kohdan poistamista, jossa säädetään poistomenettelyn jatkamisesta.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletetut osoitetiedot

PRH lähettää ilmoitusvelvollisen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään ilmoittamaan osoitteeseen muun muassa muistutuksen yrityksen velvollisuudesta ilmoittaa tilinpäätös ja tosiasialliset edunsaajatiedot rekisteröitäväksi. Tästä huolimatta kaikki yritykset eivät kertomansa mukaan ole aina saaneet PRH:n toimittamaa kirjettä.

PRH katsoo, että eräänä keinona turvata yrityksen häiriötön tiedonsaanti voisi olla sähköisen ilmoituskanavan käyttöön ottaminen yrityksille. Tällä hetkellä rekisteriviranomaisen sähköinen yhteydenpito asiakkaaseen perustuu suostumukseen siltä osin, kuin kyse on sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa tarkoitetuista tiedoksiannoista (kts. s. 54 hallituksen esitys eduskunnalle kaupparekisterilaiksi ja elinkeinotoimintalaiksi sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi).

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Allekirjoitettu sähköisesti PRH:n palvelussa.
Allekirjoittanut: Mika Paasikallio
Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)
28. marraskuuta 2024 klo 11.42.05 (EET)

Mika Paasikallio
lakimies
yritykset ja yhteisöt –tulosalue
oikeudellinen yksikkö

puh. 029 509 5657
mika.paasikallio@prh.fi